

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Aan de leden van de Gemeenteraad Amsterdam

Datum 31-10-2019
Behandeld door F. Nieuwenhuis, A.M. Cannoo

Onderwerp Stand van zaken en ontwikkeling ecologisch beheer gemeente Amsterdam

Geachte leden van de raad,

Tijdens de Commissie Wonen en Bouwen van 3 juli 2019 heb ik u informatie toegezegd over de stand van zaken en de ontwikkelingen van het ecologisch beheer binnen de gemeente Amsterdam. In deze brief informeer ik u over de uitvoering van het huidige beleid, de te verwachten ontwikkeling en de wijze waarop Amsterdammers betrokken worden bij het ecologisch beheer.

1. Doelstelling tot uitbreiding ecologisch beheer

Ecologie gaat om samenhang en wisselwerking tussen planten en dieren in hun omringende omgeving. Met ecologisch beheer worden de mogelijkheden benut, en kennis en middelen ingezet, om dieren en planten optimaal te betrekken binnen de openbare ruimte en daarbij minimaal in te grijpen in natuurlijke processen. In een compacte stad is 'natuurlijk groen' lastig in te richten, maar het is nu juist heel belangrijk voor een prettig leefklimaat. Amsterdam heeft daarom de ontwikkeling ingezet naar een biodivers groenbeheer met structuurrijk, bloemrijk en aantrekkelijk groen voor dieren en mensen met ruimte voor nieuwe plantsoorten in de bebouwde omgeving. Voorheen werden bermen en grasvelden in de gemeente zo'n 20 tot 25 keer per jaar gemaaid. Hierdoor zag het gras er weliswaar strak uit, maar was er weinig variatie van plant en dier. Met het nieuwe maaibeheer is er meer oog voor de natuur, insecten en biodiversiteit. Wij beheren vanuit de in 2012 vastgestelde Ecologische Visie en de Agenda Groen uit 2014. Deze documenten bieden richtlijnen en te volgen maatregelen om het groen te beschermen en naar volume en soorten uit te breiden. Aangevuld door de uitvoering van verschillende moties wordt het beheer, dat nog grotendeels is gericht op de traditionele standaard beeldkwaliteit, langzamerhand omgevormd naar beheer waarbij ecologische waarde en biodiversiteit leidend worden. Het heeft enkele jaren aan overgangstijd nodig om te komen tot het uiteindelijk gewenste resultaat.

2. Stand van zaken: het resultaat van beleidsuitvoering

Hierbij ga ik in op de uitvoering van het beleid en de resultaten die daarmee behaald zijn in de afgelopen jaren.

Uitvoering Ecologische Visie (2012)

Doel. In 2012 is de Ecologische Visie vastgesteld met daarin opgenomen de ecologische structuur van Amsterdam waarbinnen ecologisch beheerd wordt. In deze Visie zijn bovendien de ecologische knelpunten benoemd met de ambitie om deze te verhelpen.

Realisatie. De ecologische structuur is in de jaren na vaststelling van de Ecologische Visie voor het grootste deel gerealiseerd. Momenteel beheren wij ongeveer 75% van de ecologische structuur op ecologische wijze (546 ha). De niet op ecologische wijze beheerde gebieden betreffen bijvoorbeeld sportvelden, speelvelden, recreatief gazon, aangewezen honden uitreengebieden of gazons die om landschap-architectonische redenen niet omgevormd worden naar ecologisch groen. Op 1 januari 2019 was de stand van zaken dat van de 180 ecologische knelpunten er 145 zijn opgelost. De resterende knelpunten volgen in de komende twee jaar, of na oplevering van de ontwikkellocaties. (zoals Zeeburgereiland).

Verbeterpunten. Aan de hand van de bestaande kennis van de ecologische kwaliteit brengen we per gebied op eenduidige wijze de kwaliteit in kaart. Hiermee kunnen we beter toetsen of het huidige gevoerde ecologische beheer voldoet of aangepast moet worden.

Om incidenten te voorkomen worden toezichthouders opgeleid om de aannemers op het werk volgens de bestekken scherper te kunnen controleren, zoals toezicht op de aangegeven maaiwijze en op verwijderen van zwerfvuil voorafgaand aan het maaien. Een ecooloog zal zich gaan bezig houden met vakkundige schouw en aanwijzing van het dagelijks beheer volgens de Ecologische Visie.

Uit de monitoring en inspecties komen meer gedetailleerde gegevens over achterstallig- en groot onderhoud in beeld. Met deze gegevens kunnen wij het benodigde budget bepalen. Dit jaar scherpen wij bovendien de normkosten voor ecologisch beheer aan, waardoor de benodigde kosten hiervoor accurater kunnen worden berekend (dagelijks onderhoud, groot onderhoud, ecologisch medebeheer).

Uitvoering Agenda Groen (2014)

Doel. In de Agenda Groen (2014-2018) is vastgelegd dat 50% van het openbare groen, dus ook het groen buiten de ecologische structuur, insectvriendelijk wordt beheerd.

Realisatie. Momenteel is ongeveer 45% van het groen buiten de ecologische structuur aangewezen als ecologisch te beheren groen (916 ha). Naast graslanden en oevers betreft dit bosplantsoen en ruigte waar verschillende ecologische beheermaatregelen worden uitgevoerd. In 2018 is voor het beheren van wijkgroen één stedelijk contract afgesloten waarin dit ecologisch beheer een onderdeel is, en de uitvoering naar aanleiding van de verschillende moties ter stimulering van biodiversiteit zijn opgenomen en aanvullend kunnen worden ingepast. Een voorbeeld van overlastaanpak is de bestrijding van de eikenprocessierups waarbij vogelnesten en vleermuiskasten worden geplaatst zodat de natuurlijke vijanden van de rups kunnen toenemen en daarmee het te veel aan rupsen op natuurlijke wijze kan verminderen.

Verbeterpunten. Om het reguliere groen ecologisch te verbeteren is in 2019 gestart met het opstellen van een 'kansenkaart ecologisch beheer'; een inventarisatie van locaties die omgevormd kunnen worden tot ecologisch groen. Waar kunnen we minder maaien, meer openbaar groen over laten aan de natuur en extra bloemen inzaaien. Daarbij wordt berekend wat de eenmalige kosten voor omvormingen zijn en de effecten daarvan op de structurele beheerkosten. De uitvoering van aanpassingen in het groen conform deze kansenkaart kunnen worden ingezet vanaf 2020, mits de beheerkosten gedekt zijn.

Een ander aspect waarop verbetering mogelijk is vanuit ecologisch oogpunt, is het beheer van bermen met 'ruw gras'. In het huidige werk worden bermen vaak geklepeld of gemaaid in combinatie met direct afzuigen van het maaisel. Deze werkwijze heeft ecologische nadelen zoals insectensterfte. Het omzetten van het bermbeheer naar ecologische maaimethodes leidt tot hogere kosten, waar geen budget voor is. In het bestek voor ruw gras dat per 2020 in werking treedt, is wel de vereiste opgenomen dat in ieder geval niet geklepeld wordt tijdens de hoofdbloei. Hierdoor komt er meer nectar voor bloembezoekende insecten vrij.

De bermen in Nieuw-West (o.a. Plesmanlaan) die in de bloei gemaaid zijn (Parool 26 juni 2019) betreffen bermen in de categorie 'ruw gras' en vallen niet onder het ecologische beheer. N.a.v. de verzoeken van de bewoners wordt onderzocht of op deze locatie ecologisch gemaaid kan worden door de kostenverhoging op andere posten te compenseren.

Amsterdam heeft een aanzienlijk areaal gazon waar wordt gemaaid vanaf april en daarna zodra het gras 7 cm hoog is. Het zou ecologisch waardevol zijn om de gazons pas na de voorjaarsbloei (begin juni) te maaien en daarna stroken bloeiende planten (zoals klavers) een beurt over te slaan. Binnen de huidige budgetten is dat tot nog toe echter niet haalbaar gebleken, omdat het maaisel moet worden afgevoerd en dat tot hogere kosten leidt.

3. Bewonersparticipatie

In diverse stadsdelen voeren gemeentelijke groenmedewerkers samen met bewoners ecologisch (mede)beheer uit: in de Bijlmerweide maken bewoners paddenpoelen, in Noord onderhouden bewoners ijsvogelwanden en bloemenlinten, en in het Vondelpark helpen bewoners mee met hooien en wieden. Dit levert niet alleen een hogere ecologische kwaliteit op, maar zorgt daarnaast ook voor betrokkenheid van de buurt bij het groen(beheer) en voor contacten tussen buurtgenoten onderling en met de gemeentelijke groenmedewerkers.

Als mensen zelf een stukje grond willen beheren en het past in de stad, dan ondersteunen we dat. Komend jaar wordt gekeken of daarbij meer voorlichting kan worden gegeven over het ecologisch beheren van dit groen. Alle kleine projecten dragen bij aan de totale biodiversiteit in de stad.

Tot slot

Sinds de vaststelling van de Ecologische Visie in 2012 is een reeks van aanpassingen gedaan in het groenbeheer waarmee het areaal ecologisch beheerd groen aanzienlijk is toegenomen. Wij werken aan verdere uitbreiding van het areaal en aan het optimaliseren van het ecologische beheer. Hierbij is rekening te houden met zowel de realiteit van een stedelijke omgeving en hoge woondichtheid als met het feit dat extra kosten een beperkende factor kunnen zijn.

In de verwachting u voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Laurens Ivens
Wethouder Groen, Openbare Ruimte en Dierenwelzijn

